

Pollen från brunnar avslöjar Skånes historia

Genom att undersöka pollenprover från brunnar kan forskare nu för första gången i en unik studie se hur odlingslandskapet växte fram i sydvästra Skåne under tusentals år.

– Det är ett fönster till det förflutna, vi har känt till vissa detaljer men saknat den stora bilden, säger paleoekolog Per Lagerås, på Arkeologerna, Statens historiska museer.

Det öppna, uppodlade landskapet i fullåkerbygden med berömda förhistoriska platser som bland annat Uppåkra, har länge varit föremål för arkeologiska undersökningar, men trots det har relativt lite varit känt kring själva odlingslandskapets historia. Men nu sprids nytt ljus över området. Genom att analysera pollenprover hämtade från brunnar, de äldsta daterade till stenålder och de yngsta till modern tid och sammanställa resultaten, växer bilden av landskapet fram.

Proverna kommer från tolv olika arkeologiska undersökningar och resultatet presenterades nyligen i en artikel i den ansedda vetenskapliga tidskriften *Vegetation History and Archaeobotany*.

– Varje brunn är som ett litet fönster i tid och rum. Genom att lägga ihop analyser från många olika brunnar och tidsperioder så kan man se hur landskapet förändras. Tidigare har det saknats kunskap om fullåkerbygden, eftersom det inte finns några bra torvmarker för pollenanalys, säger Per Lagerås som gjort studien tillsammans med kollegan Erik Daniel Fredh på Arkeologisk museum i Stavanger.

Pollenprover tas helst från torvmarker i landskapet, men sådana är det ont om i sydvästra Skåne. Men när pollen hamnar i en brunn och sedan sjunker till botten bevaras de bra eftersom miljön är fuktig och syrefri. En brunn används oftast bara en kort period, kanske något årtionde, så den ger bara en glimt av landskapsutvecklingen. Men genom att jämföra brunnsprover från olika tider och platser klarnar bilden.

Enligt Per Lagerås visar studien att under äldre järnålder (500 f.Kr.– 400 e.Kr.) täckte åkrarna ungefär 10 procent av arealen medan de hade växt till runt 40 procent på 1800-talet. Spår av sädeslag som korn, råg, vete men framför allt olika

ängsväxter och grässorter är vanliga. Resultatet från pollenanalyserna bekräftas även av äldre kartor från 1800-talet som forskarna jämfört med.

– Det har alltid varit ett väldigt tätbefolkat område som nyttjats flitigt. Landskapet är förvånansvärt öppet ända från år 0 så de senaste 2 000 åren har det varit öppet och trädöst precis som i dag. Den stora avskogningen skedde redan under bronsåldern och det gick rätt snabbt. Till en början var det framför allt ett beteslandskap, säger Per Lagerås.

Åkerarealen ökade i takt med en växande befolkning. Men det finns två bakslag. Dels minskade åkermarken efter 500-talet, kanske till följd av en global klimatkris vid den tiden till följd av ett vulkanutbrott, dels minskar den under en period under medeltiden som skulle kunna ha att göra med pesten, digerdöden.

– Det är indikationer på samhällsutvecklingen, så det kan vara samhällskriser vi ser när odlingen avtar, säger Lagerås.

Läs mer på: <http://arkeologerna.com>

För pressbilder:

<https://www.flickr.com/photos/arkeologiuv/albums/72157711963132597>

Kontaktpersoner

Arkeologerna

Paleoekolog Per Lagerås 010-480 82 51, 076-128 42 51
per.lageras@Arkeologerna.com

Presskontakt:

Ninna Bengtsson 010-480 80 76, 076-128 40 76,
ninna.bengtsson@arkeologerna.com

